

Výukový materiál v rámci projektu OPVK 1.5 Peníze středním školám

Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0883
Název projektu:	Rozvoj vzdělanosti
Číslo šablony:	III/2
Datum vytvoření:	06.11. 2012
Autor:	Mgr. Petra Zemánková
Určeno pro předmět:	Český jazyk a literatura
Tematická oblast:	Česká literatura po roce 1945
Obor vzdělání:	Masér sportovní a rekondiční (69-41-L/02) 4. ročník

Název výukového materiálu:
Historické souvislosti let 1945-2012 – učební
materiál s úkoly

Popis využití:
prezentace o událostech v Československu v
letech 1945 -2012 v kontextu s literaturou s
využitím dataprojektoru a notebooku

Čas:
45 minut

Historické mezníky

- 1945 – konec 2. světové války
- 1948 – únorový komunistický převrat
- 1953 – umřeli J. V. Stalin a K. Gottwald
- 1956 – v SSSR se konal XX. sjezd KSSS, na němž vystoupil Nikita Chruščov a ostře odsoudil stalinské praktiky
- 1968 – vpád vojsk Varšavské smlouvy (21. srpna)
- 1977 – Charta 77
- 1989 – „sametová revoluce“ (17.11.)
- 1993 – rozpad Československa a vznik samostatné České republiky

Důsledky těchto historických mezníků

- po komunistickém převzetí moci v zemi byly zavedeny tzv. tábory nucených prací – komunistické lágry, kam byly odváženy všechny nepohodlné osoby
- v 50. letech byli mnozí intelektuálové, kteří nesouhlasili s režimem, vězněni, mučeni, příp. popraveni (např. Milada Horáková)
- 50. léta s sebou přinesla také zákaz vydávání západoevropské a americké literatury

Důsledky těchto historických mezníků

- z knihoven zmizela v 50. letech spousta nepohodlných či zakázaných knih, byly organizovány tzv. svozy – hromadné svážení knih k pálení či odevzdání do sběrů
- důsledkem psychického pronásledování v 50. letech bylo velké množství sebevražd (i umělců)
- tento teror byl prolomen až po roce 1956
- uvolnění trvalo do roku 1968

Důsledky těchto historických mezníků

- 60. léta znamenala uvolnění poměrů, jenž s sebou neslo také rehabilitaci mnohých neprávem obviněných a odsouzených z 50. let
- na konci 60. let začali lidé hromadně vyjadřovat svůj nesouhlas s politikou komunistů a po změně prezidenta (stal se jím v březnu 1968 Ludvík Svoboda) věřili ve svobodu a změnu poměrů – tzv. Pražské jaro
- důkazem je provolání DVA TISÍCE SLOV autora Ludvíka Vaculíka o ohrožení demokratického vývoje v naší zemi

Důsledky těchto historických mezníků

- reakce komunistů na sebe nenechala dlouho čekat - přišla srpnová okupace 1968 a po ní doba normalizace
- opět bylo zakázáno velké množství periodik – mj. všech nekomunistických
- někteří autoři opět nemohou publikovat
- v říjnu 1970 byl vydán 1. seznam zakázaných autorů a knih – tzv. index
- mnoho spisovatelů odešlo do emigrace, příp. psali tzv. do šuplíku

Důsledky těchto historických mezníků

- po vydání a podepsání Charty 77 se další spisovatelé dostali na index
- v roce 1985 se prezidentem SSSR stal Michail Gorbačov, který zavedl v zemi tzv. přestrojku (přestavbu), zemi více otevřel demokratickému vývoji a západním zemím
- i v Československu se tudíž začínají uvolňovat poměry a nesouhlas s politikou vlády vyvrcholí v listopadu 1989 nenásilným převratem

Důsledky těchto historických mezníků

- od roku 1989 se do knihoven a na pulty knihkupectví vracejí všichni zakázaní autoři
- kromě klasických spisovatelů se do literatury zapsali také tzv. písničkáři – autoři folkové hudby, kteří prostřednictvím písní vyjadřovali nesouhlas s režimem
- bohužel se mezi kvalitní tituly v důsledku svobody dostávají v 90. letech také nekvalitní, brakové knihy a čtenář se přestává v množství a kvalitě knih orientovat

Důsledky těchto historických mezníků

- dnes se vydává prakticky všechno, o co lidé mají zájem, bez ohledu na kvalitu ...

ÚKOLY

1. Které české seriály mapují situaci od komunistických čistek v 50. letech až po převrat v roce 1989?
2. Které české filmy reagují na srpen 1968?
3. Jak se dotkla doba normalizace vaší rodiny či nejbližšího okolí?
4. Které žánry mají dnes na pultech knihkupectví největší zastoupení?
5. Které žánry se dnes nečtou?
6. Má ještě dnes smysl číst knihy?
Zdůvodněte svou odpověď.

Použitá literatura:

PROKOP, V.: *Přehled české literatury 20. století*. Sokolov 2001.

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Samizdat>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Exil>

http://cs.wikipedia.org/wiki/Index_zak%C3%A1zan%C3%A9_literatury

http://cs.wikipedia.org/wiki/Srpen_1968

http://cs.wikipedia.org/wiki/Charta_77

http://cs.wikipedia.org/wiki/Sametov%C3%A1_revoluce

http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A1_literatura_v_letech_1945-1990